

فرزانه ابراهیمزاده

سیدعباس صالحی روزی که به‌عنوان مهم‌ترین معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در بخش فرهنگی به بهارستان آمد پیشینه‌ای نداشت که بنشان به استند آن وضعیت فرهنگی کشور را در چهارسال آینده پیش‌بینی کند. او وارث معاونتی شده بود که در هشت‌سال گذشته بارها دستخوش تغییرات شده و نگاه امنیتی بر آن حاکم بود؛ نگاهی که فهرست بلندبالایی را در اداره کتاب به وجود آورده بود و هیچ‌کسی آن را تأیید نمی‌کرد. اما او نخستین کسی بود که بعد از درخواست حسن روحانی، رئیس‌جمهور برای سریع‌القول کردن ممنوع‌القولم‌ها این فهرست را تأیید کرد و به اهالی فرهنگ این قول را داد که مبنای عملکرد اداره کتاب بر اساس اثر نویسنده باشد نه تفکر و گرایش سیاسی‌اش. با این‌همه صالحی در اداره معاونت فرهنگی با مشکلات بسیاری روبه‌رو است. مهم‌ترین مشکل ممیزی است که مهم‌ترین دغدغه اهالی فرهنگ و هنر هم هست و همه چشم به انتخاب او برای ریاست اداره کتاب داشتند؛ انتظاری که به نظر می‌رسید با انتخاب علی شجاعی‌صاین که در دولت نهم و دهم در خانه کتاب مسئولیت داشت برآورده نشد. اما صالحی معتقد است که این انتخاب بر اساس مصلحت فرهنگ است و هر مدیری که با این دولت و وزارتخانه همکاری کند باید همسو با نظر دولت باشد. گفت‌وگو با صالحی در دفتر معاون فرهنگی در بهارستان در حالی برگزار شد که همان‌روز حکم هیات تجدیدنظر درباره نشر چشمه منتشر شد و هنوز برخی جریانات به مجوزی که قرار است برای کتاب زوال کلنل صادر شود، اعتراض نکرده بودند.

✎ در تنها نشست مطبوعاتی‌تان در آبان‌ماه گذشته، گفتید که تکیه براسناد بالادستی فرهنگ و ارشاد اسلامی دارید. به نظر خودتان چقدر توانسته‌اید به هدفی که داشتید، برسید؟

اسناد بالادستی ما به چند دسته تقسیم می‌شوند. یک بخش قانون اساسی است که به‌عنوان سند محکم و مبنایی کشور محسوب می‌شود. در این حوزه سندی مهم که گاهی اوقات با تمام مفاهیمی که دارد به آن کمتر توجه می‌شود؛ هم حوزه حقوقی و اجتماعی است که حاکمیت بر جامعه دارد. تلاشی در این مدت صورت گرفته که به قانون اساسی توجه جدی‌تری صورت بگیرد. بخش دوم سندهای فراگیر حاکمیتی هستند مثل سند چشم‌انداز که خیلی نگاه دوراهی نیست، طبیعتاً در آن بخش هم به اینکه چه اتفاقی باید بیفتد توجه شده است. بخش سوم سندهای مجوری است مانند مهندسی فرهنگی و سندهایی از این قبیل که اینها یک محور یا کانون موضوعات را مورد نظر قرار داده‌اند. در این بخش هم نکاتی وجود داشته و دارد که به نگاه و توجه ما کمک کرده است. بخش چهارم هم قوانین خاص هستند که سندهایی هستند که می‌توانند سلیقه‌ها را کم کنند.

■ موضوع ممیزی در این قسمت وجود دارد؟

بله، در قسمت چهارم طبعاً قوانینی خاص وجود دارد مثل قانون ضوابط نشر که شورای انقلاب فرهنگی تصویب کرده است. در این مدت هم این سری قوانین مورد توجه بوده‌اند مثل همین قانون. درباره این قانون مواردی بود که از دوره‌های قبلی مغفول مانده بود؛ از جمله تشکیل هیات نظارت که اتفاق افتاد.

■ در حال حاضر با وجود شورای نظارت به نظر می‌رسد بخشی از مشکلات که اهالی فرهنگ داشته‌اند کمتر شود اما عملاً هیچ بازخوردی از اداره کتاب در این مدت دیده نشده است. به نظر‌تان تغییری‌تان در این حوزه بر اساس قانون اتفاق افتاده است؟

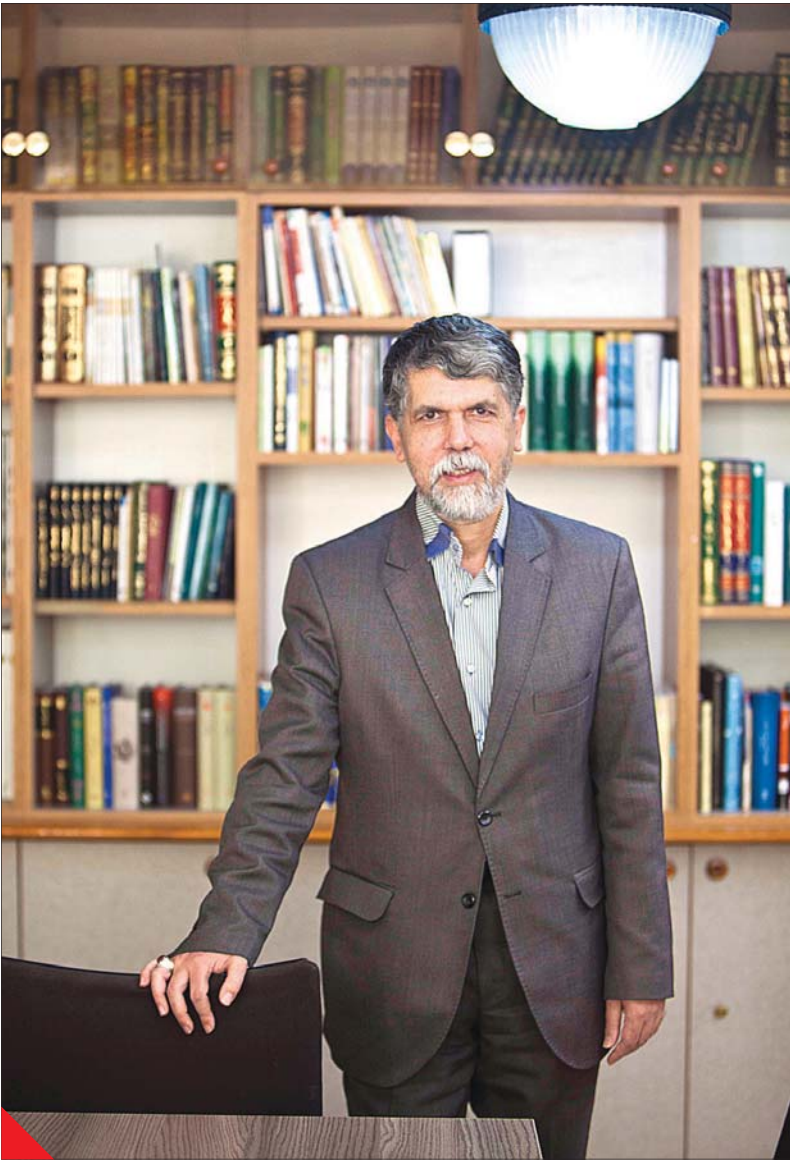
شورای نظارت به شورای انقلاب فرهنگی اسامی اعضای هیات را اعلام کرده اما احکام هنوز ابلاغ نشده است. معمولاً برای ابلاغ رئیس شورای انقلاب فرهنگی که ریاست‌جمهوری است مراحل بعدی شکل می‌گیرد. علت ابلاغ نشدن احکام هم این است که هنوز جلسه‌ای برگزار نشده است. گرچه همین مقدار هم کافی است که‌رو به جلو بوده است. اگر این جلسات تشکیل شود و ساختار کاری خودش را نشان دهد طبعاً اتفاقات بعدی که ناظر به شکل‌گیری این اتفاق است خودش را نشان خواهد داد.

■ فهرستی که توسط وزارت ارشاد به شورای‌ایعالی انقلاب فرهنگی ارائه شده بود، با فهرستی که انتخاب شد، متفاوت بود و نفر از اعضای‌شورا بدون اینکه‌خودشان در جریان باشند تغییر کردند. آیا اتفاقی صورت گرفت که این فهرست تفاوت کرد؟

موضوع این است که خود من با دو نفر از سه نفری که در حال حاضر در فهرست‌شورا نیستند یعنی آقایان فیروزان و رحماندوست که در حوزه کودک حضور داشتند صحبت کرده بودم. در مورد آقای شجاعی هم از طریق واسطه صحبت شده بود و ایشان هم پذیرفته بودند. بنابراین این افراد به‌همراه آقای جعفریان منتخب وزارتخانه بودند. اما فهرستی که ما داشتیم شامل همین ۱۰ نفر بود و قرار بود،‌شورا در مورد آنها رای دهد. همین که از داخل این فهرست اکثریت قطعی رای آوردند، نشان می‌دهد که یکی از مهم‌ترین معیارهای ما این بود که این فهرست بتواند در شورای رای‌باورد و تغییر زیادی نداشته باشد و مشکل دیگری بر فضای شورای نظارت کتاب ایجاد نکنند. ما می‌دانستیم که اعضای‌شورای انقلاب فرهنگی ترکیبی از اعضای حقیقی و حقوقی و احیاناً با سلیقه‌های متفاوت هستند. بنابر اینکه از مجموعه حدود ۲۰ نفر با بیشتر اکثریت قاطع رای آوردند، نشان می‌دهد توجهی در این قسمت بوده و شورا هم هماهنگ‌تر و عمل کرده است. اما در مورد این چهار نفر‌آطور که خبرهای تفصیلی‌تر نشان می‌داد شورا در مورد رای‌گیری نظرش بر نفی این افراد نبود. اما ششویه رای‌گیری به این صورت بود که در مورد چند نفر به‌صورت

سیدعباس صالحی، معاون فرهنگی وزیر ارشاد در گفت‌وگو با «شرق»:

می‌کشیم موانع جواز خصوصی را رفع کنیم

سیدعباس صالحی

خاص بحث شده بود. با طولانی‌شدن این صحبت در نهایت آقای جنتی پیشنهاد کرد تا در مورد کسانی که نظر یکسان سلیقه‌ها را در خودش جمع کند یا نماینده اکثریت سابق باشد. این کار امکان‌پذیر نبود و ممکن بود در مسیر دچار چالش شویم و این نهاد یا شکل نگیرد یا به تغییرات زیادی همراه باشد و مشکل‌ساز شود. راه دوم این بود ساختاری را ایجاد کنیم که اکثریت قاطع آن را در خود داشته باشند که باید مدافع سلیاق اکثریت باشند و با این‌نگاه وارد میدان شده باشند و به نظر می‌رسید راه دوم بیشتر به صلاح باشد.

■ شما این‌شورا را بازناب سلیقه‌های مختلف در حوزه فرهنگی‌می‌دانید؟

بیشتر از اینکه بازتاب بدانسم مدافع می‌دانم. شورا می‌توانست به دو صورت شکل بگیرد، شورایی که همه سلیقه‌ها را در خودش جمع کند یا نماینده اکثریت سابق باشد. این کار امکان‌پذیر نبود و ممکن بود در مسیر دچار چالش شویم و این نهاد یا شکل نگیرد یا به تغییرات زیادی همراه باشد و مشکل‌ساز شود. راه دوم این بود ساختاری را ایجاد کنیم که اکثریت قاطع آن را در خود داشته باشند که باید مدافع سلیاق اکثریت باشند و با این‌نگاه وارد میدان شده باشند و به نظر می‌رسید راه دوم بیشتر به صلاح باشد.

■ اما این گفته با شعار دولت که خود شما هم برمبنای این شعار انتخاب شدید، قضایه‌شورا و انتخاب مدیر کل‌ها منافات دارد. چون دولت یازدهم با شعار اعتدال روی کار آمد و قرار بود آشتی ملی بین تفکرهای مختلف به وجود بیآورد. با انتخاب شما و آقای جنتی انتظار می‌رفت این اعتدال به وجود بیاید یا از مدیرانی که در دولت قبلی بودند استفاده‌نشد.

اصل مطلب را قبول دارم که هنوز با استفاده حداکثری از سرمایه‌های اجتماعی فاصله داریم. این فاصله یک‌روزه نیست و تاریخی است. منتها به چیززی که هست و باید باشد، برمی‌گردم. چیززی که وجود دارد این است که دو کار می‌توانست صورت بگیرد و باید مصلحت فرهنگ را می‌سنجیدیم. یکی اینکه با این نگاه افراد مختلفی را پیشنهاد دهم ولی جایی که مرجع شوند که فضا را سنگین‌تر کنند و فضای حوزه فرهنگی مکتوب با چالش جدی روبه‌رو شویم. اما با آمدن افرادی که حساسیت روی آن بیشتر بود هیات نظارت نه‌تنها کمکی به حوزه فرهنگ مکتوب نمی‌کرد، بلکه خودش مشکلی به مشکلات می‌افزود. بین اینکه یک پرسنیز حداکثری داشته باشیم یا اینکه مجموعه‌ای را داشته باشیم که این پرسنیز را نداشته باشد اما بیشتر مورد اعتماد است که حافظ فرهنگ مکتوب با سلیاق مختلف باشد، به نظر راه دوم به صلاح‌تر است.

■ اما انتظار داشتیم مدیر اداره کتاب شخصی باشد که حاققل در تفکرش با خود شما و آقای جنتی در بحث ممیزی همسو و عملکرد مثبتی نداشت. ایشان مدیر بخش شجاعی‌صاین در هشت‌سال گذشته در خانه کتاب و اداره کتاب عملکرد مثبتی نداشت. ایشان مدیر بخش تاریخ اداره کتاب بودند در این سال‌ها به جرات می‌توانم بگویم معدود کتاب‌های تاریخی خوب را دیده‌ام که در حوزه نشر وارد شده و دهه‌کتاب خوب اجازه نشر پیدا نکرده است.

چون می‌خواهم به گذشته‌برنگردیم و در مورد شخص صحبت نکنیم به بحث اخیر شما برمی‌گردم. سیاست‌های ارشاد سیاست‌های روشنی است و لاهی‌ای را در این زمینه نداریم. در بحث اداره کتاب با شخص و گذشته‌اش روبه‌رو نیستیم. آنچه از این به بعد اتفاق می‌افتد سیاست‌هایی است که در حوزه فرهنگ مورد توجه وزارت‌خانه است. با آقای

شجاعی قبل و بعد از انتصاب صحبت‌های زیادی داشتیم و تحولاتی که باید شکل بگیرد را با ایشان مطرح کرده‌ام. مطمئن باشید اتفاقاتی که در اداره کتاب می‌افتد راضی کننده خواهد بود. نمی‌خواهم بگویم این بهترین انتخاب بود اما مثل بحث قبلی گزینهای است که کمترین چالش را برای حوزه فرهنگ مکتوب خواهد داشت. می‌توانیم در فضای آرام‌تری حرکت‌هایی که باید شکل بگیرد را دنبال کنیم.

■ به‌رحال ایشان مدیر دولت هستند و باید تابع دولت باشند. آیا در جایی که این اصل‌کتاب به وجود بیاید و خواست‌های شما برآورده شود، آیا این اراده وجود دارد که وارد عمل شوید؟

حتماً هرکسی که قرار باشد در این حوزه کار کند باید به این سیاست‌ها توجه کند.

■ از ابتدای دولت یازدهم هم دکتر روحانی و هم آقای جنتی و خود شما در مورد ممیزی صحبت کردید. گفته شد که قرار است قانون ممیزی پیش از چاپ تغییر کند. تصمیم معاونت فرهنگی و وزارت ارشاد در مورد ممیزی منافات دارد. چون دولت یازدهم با شعار اعتدال روی کار آمد و قرار بود آشتی ملی بین تفکرهای مختلف به وجود بیآورد. با انتخاب شما و آقای جنتی انتظار می‌رفت این اعتدال به وجود بیاید یا از مدیرانی که در دولت قبلی بودند استفاده‌نشد.

اصل مطلب را قبول دارم که هنوز با استفاده حداکثری از سرمایه‌های اجتماعی فاصله داریم. این فاصله یک‌روزه نیست و تاریخی است. منتها به چیززی که هست و باید باشد، برمی‌گردم. چیززی که وجود دارد این است که دو کار می‌توانست صورت بگیرد و باید مصلحت فرهنگ را می‌سنجیدیم. یکی اینکه با این نگاه افراد مختلفی را پیشنهاد دهم ولی جایی که مرجع شوند که فضا را سنگین‌تر کنند و فضای حوزه فرهنگی مکتوب با چالش جدی روبه‌رو شویم. اما با آمدن افرادی که حساسیت روی آن بیشتر بود هیات نظارت نه‌تنها کمکی به حوزه فرهنگ مکتوب نمی‌کرد، بلکه خودش مشکلی به مشکلات می‌افزود. بین اینکه یک پرسنیز حداکثری داشته باشیم یا اینکه مجموعه‌ای را داشته باشیم که این پرسنیز را نداشته باشد اما بیشتر مورد اعتماد است که حافظ فرهنگ مکتوب با سلیاق مختلف باشد، به نظر راه دوم به صلاح‌تر است.

■ اما انتظار داشتیم مدیر اداره کتاب شخصی باشد که حاققل در تفکرش با خود شما و آقای جنتی در بحث ممیزی همسو و عملکرد قابل‌قبولی داشته باشد. آقای شجاعی‌صاین در هشت‌سال گذشته در خانه کتاب و اداره کتاب عملکرد مثبتی نداشت. ایشان مدیر بخش تاریخ اداره کتاب بودند در این سال‌ها به جرات می‌توانم بگویم معدود کتاب‌های تاریخی خوب را دیده‌ام که در حوزه نشر وارد شده و دهه‌کتاب خوب اجازه نشر پیدا نکرده است.

چون می‌خواهم به گذشته‌برنگردیم و در مورد شخص صحبت نکنیم به بحث اخیر شما برمی‌گردم. سیاست‌های ارشاد سیاست‌های روشنی است و لاهی‌ای را در این زمینه نداریم. در بحث اداره کتاب با شخص و گذشته‌اش روبه‌رو نیستیم. آنچه از این به بعد اتفاق می‌افتد سیاست‌هایی است که در حوزه فرهنگ مورد توجه وزارت‌خانه است. با آقای

فرهنگ

مشترک با وزارت اطلاعات شرکت کردیم. جلسه‌ای با این نگاه که رابطه امنیت و فرهنگ رابطه دیگری به جز رابطه‌های سنتی است و اگر بخواهیم امنیت را به وجود بیآوریم نگاه نباید نگاهی باشد که در تفسیرها و تئوری‌های امنیتی وجود داشته است. این جلسات فضاهای رو به جلویی را به وجود آورده تا ممنوع‌القولم نداشته باشیم و کار مولف در نظر گرفته شود نه پیشینه‌اش. الان هم فهرستی وجود ندارد که بگویم کوتاه‌تر شده است. به دوستان گفته‌ام اسمی به نام ممنوع‌القولم نداریم. این نگاه همین حالا در وزارت ارشاد وجود دارد و در حال پیگیری است و مسیری است که حوزه‌های امنیتی هم با این نگاه همراه هستند. این امر نویدی برای اهل فرهنگ است که اسامی مهم نیستند و کارها مورد قضاوت قرار می‌گیرند.

■ مثلاً... کتاب‌هایشان ربطی به عملکردشان ندارند و به‌عنوان مرجع دانشگاهی استفاده می‌شود هم مجوز می‌گیرند؟

نویسنده‌گانی که شما از آنها نام می‌برید کتاب‌هایشان که قبلاً چاپ شده مجوز گرفته‌اند و کتاب جدیدی از ایشان نداریم. نگاه این است که نسبت به کارهای افراد مشکلی نباشد. **■ یکی از شعارهای دولت یازدهم حضور بخش خصوصی در عرصه در حوزه‌های مختلف است. اتفاقی که افتاده این است که جواز ادبی خصوصی ما بنا بر هزاران دلیل مختلف، از جمله چاپ و نشر و امنیتی تعطیل شده و جایشان را به جواز دولتی دادند که در جای خودش جای بحث دارد. آیا سیاست شما این است که این جواز خصوصی را بار دیگر حمایت کنید؟**

این موردی است که وزارت ارشاد حتما موافق آن است و در تلاش است که موانع موجود روبه‌روی جواز خصوصی را رفع کند. بر گزار کنندگان این جواز نمی‌خواهند چتر نظارتی دولت بر سرشان باشد. اما با مشکلات زیادی روبه‌رو هستند که نیاز به حمایت دولت دارد. به نظر می‌رسد باید حمایت‌ها به گونه‌ای باشد که جشنواره‌ها روی پای خودشان بایستند و با سلیاق و نگاه خصوصی حرکت کنند و بیشتر از کمک‌های نهادهای عمومی استفاده کنند که شاید دولتی‌بودن را بیشتر کنند.

■ جواز دولتی در چند سال گذشته به‌شدت بی‌تاثیر شدند ادبیات که به‌طور کلی در جواز دولتی به‌شدت کمرنگ شده و چند سالی است که در جایزه کتاب سال عملاً هیچ کتاب ادبی انتخاب نمی‌شود. جایزه جلال‌آل احمد به‌عنوان گران‌ترین جایزه ادبی با پنج دوره برگزار فقط یک دوره برگزیده داشته است. مردم هم توجهی به این جواز ندارند و می‌بینیم که در فروش کتاب‌های برگزیده هیچ اتفاقی رخ نمی‌دهد. امسال البته جایزه کتاب سال فقط پنج برگزیده در رشته‌های فنی داشت.

در مورد جایزه کتاب سال وقتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی جدید وارد شد ۸۰، ۷۰ درصد کار انجام شده بود. تغییر بخشی از داوران در مرحله پایانی و دبیر علمی کتاب سال تنها کاری بود که از دست ما برمی‌آمد. در مورد جایزه آل‌احمد هم کارها انجام شده بود. قرار شده است آقای میرزایی نشست‌های پیوسته‌ای را داشته باشند که حاصل آنها یک نوع بازنگری و بازخوانی این جواز باشند. طبعاً سولاتی در برابر جواز دولتی قرار دارند و باید پاسخ داده شوند. اولین سوال این است که جواز دولتی کوتاه است یا بد؟ سوال دوم این است که به فرض جایزه دولتی باشد و خوب است، طبعاً با اهدافی باید شکل بگیرد. آنچه در گذشته اتفاق افتاده چقدر مفید آن اهداف بوده است؟ نکته سوم این است که آسیب‌شناسی شود که اگر به اهدافی که قرار بوده است نرسیم، مانند همین نکته که اگر کتابی انتخاب می‌شود در اینکه مولف اثر یک پژوهی پیدا کند تأثیر داشته باشد و از این قبیل که چرا این اهداف تحقق پیدا نکرده است. یکی از مهم‌ترین عوامل بحث اعتمادسازی جامعه علمی و مخاطب است یعنی در جواز دولتی این احساس به دست می‌آید که آنگونه که باید جامعه علمی به فرآیند اعتمادسازی پیدا نکرده و نمی‌کند. اگر یکی از مشکلات اساسی این باشد که به نظر می‌آید همین است چطور می‌شود این اعتمادسازی را به وجود آورد که جامعه علمی و مخاطب احساس حضور و به نتیجه اعتماد نسبی پیدا کند که باید این نتیجه از دل این پروسه شکل می‌گرفته است. قرار شده این سولات را بررسی کنیم. در سال ۹۳ هم حتما در حوزه جواز تغییرات جدی را خواهیم داشت و تلاش می‌کنیم جواز معاونت فرهنگی جواز برای ادبیات باشد که اولاً از یک مبنای منطقی برخوردار باشد نه مبنای احساسی و بعد هم اهداف شفاف و روشنی داشته باشد و در مسیر آن اهداف بتواند گام‌های بردارد.

■ در چندسال گذشته حمایت‌های پنهانی در حوزه فرهنگ اتفاق افتاد به‌خصوص در مورد خرید کتاب که صرف یکسری برنامه‌ریزی‌های جناحی می‌شد. برنامه‌ای برای توقف این اتفاقات دارید؟

همان‌طور که در نشست خبری هم گفتیم تلاش داریم مسیر شفاف‌سازی و فرآیند رفتن به اتاق شیشه‌ای را ایجاد کنیم. کمیته خرید با همین نگاه اعلام شد. در اولین جلسه خدمت دوستان بودم و قرار است در پایان این مدت هم از ارزیابی از این دوره داشته باشیم. به گونه‌ای که احساس شود به شواهدی که در این فضا قرار می‌گیرند می‌شود منطقی برخورد دارد و سلیقه‌ها و نگاه‌ها بر انتخاب‌ها تأثیر ندارد. چه در حوزه خرید کتاب و حمایت‌های دیگر. مثلاًه خرید کتاب حمایت‌های دیگر هم اعلان خواهند شد و با دوستانی که پیگیر این بحث هستند و با نگارنی این بحث را دنبال می‌کنند، خواهند دید کسانی هستند که سلیاق مختلف را دربرمی‌گیرند و عملکردهایی هم باید قابل گزارش عینی و علنی باشد نه گزارش‌های محرمانه.

■ مثل برنامه‌ای که یکسری مدارک معادل به یکسری افراد خاص دادند.

طبعاً در فضای ارشاد هم در شورا‌های اقماری و اصلی اتفاقاتی افتاده که همین مسیر نگاه حداکثری به سلیاق و هم عرضه آنچه که انجام شده را به شکل گزارش‌های عام غیرمحرمانه شامل می‌شود.

ادامه در صفحه ۹

معرفی برگزیدگان جایزه «صادق هدایت»

ادبیات در زیر زمین مهجور

شرق: برگزیدگان جایزه صادق هدایت معرفی شدند بدون آنکه مکانی برای برگزاری مراسم رسمی در اختیار داشته باشند. جایزه ادبی صادق هدایت به‌صورت سالانه و به مناسبت تولد این نویسنده روز ۲۸بهمن برگزار می‌شود اما جهانگیر هدایت، برادرزاده صادق هدایت و برگزار کننده این جایزه عنوان کرده بود مکانی برای برگزاری مراسم در اختیار آنها قرار داده نشده‌است و بـا توجه به این موضوع امسال تنها اسامی برگزیدگان اعلام شد.

در این‌ دوره نزدیک به هزار و ۸۰ اثر ارسال شد که پروین سلاجقه، حسین پاینده و عنایت سمیعی داوری آثار را برعهده داشتند و در نهایت مهدی مصطفوی کاشانی با داستان «تلنگر» نفر اول و برنده تندیس صادق هدایت و آرش دستانی با داستان «ایوان یکبار مصرف نیمه‌پر» و حسین یونس با داستان «خانه‌ها» سه نفر دوم معرفی شدند. هدایت درباره برندگان این دوره به ایسنا گفت: «نفر اول ساکن ونگور کاناگاست و پدر و مادرش با مراجعه به دفترم تندیس او را گرفتند. سه‌نفر دوم نیز شخشا آمدند و لوح افتخارشان را دریافت کردند». به گفته او از خلیل نیک‌پور نویسنده داستان اسگ، امیر یغمایی نویسنده داستان «S. D»، وحید باقری نویسنده داستان اسگ‌های شینگ، و اسماعیل زرعی نویسنده داستان «آینه‌های شکسته» هم که به مرحله نهایی راه پیدا کرده بودند، با اهدای قاب و مدال هدایت تقدیر شد.

همچنین حسین یونس به‌عنوان یکی از نفرات دوم این رقابت به «شرق» گفت: «مکانی برای برگزاری مراسم ندانستیم و به همین دلیل اهدای جواز در زیرزمین منزل جهانگیر هدایت بر پا شد. متأسفانه ادبیاتی هم مهجور هستند با اینکه انواع و اقسام جشنواره‌ها در داخل کشور برگزار می‌شود و داستان زربینی سینما و دیگر هنر‌هاست، اما به آن اهمیت نمی‌دهند.» یوسفی اظهار کرد اثری که از او برنده شده، داستان کوتاه است چون به‌ایه داستان‌های هدایت‌نیز نداشت کوتاه است یا ادامه داد: «کار اصلی من داستان‌نویسی است و پیش از این نیز مجموعه شعری را از سوی نشر آریج منتشر کرده‌ام. مجموعه داستانم برای ارائه به ناشر آماده است و اثر برنده‌شده نیز در همین مجموعه قرار دارد».

دعای «ازغدی» و «سرشار» بر سر هدایت

اما جایزه داستان‌نویسی صادق هدایت در حالی بدون هیچ مراسمی برگزیدگان خود را شناخت که این نویسنده هم‌زمان با سالگرد تولدش در یک مراسم ادبی مورد توجه قرار گرفت. در مراسم پایانی ششمین دوره جشنواره سراسری داستان کوتاه دفاع مقدس (جایزه ادبی یوسف) که با حضور سیدعباس صالحی – معاون فرهنگی وزارت ارشاد در مرکز فرهنگی اسود برگزار شد، سخن‌رانی ازغدی مذهبی که بیشتر به‌دلیل حسرت‌های مذهبی و سیاسی‌اش شناخته می‌شود درباره این نویسنده گفت: «صادق هدایت پدر داستان کوتاه فارسی است و از جنبه فنی بخصوص با توجه به اینکه او آغازکننده بوده و او احترام می‌گذاریم، اما ببینید او چه می‌نویسد و از چه می‌نویسد. وقتی آثار صادق هدایت را می‌خوانی به لحاظ فن روایت خوشست می‌آید، اما به‌لحاظ شخصیت نویسنده می‌خواهید بالا بیاورید. او یک بیمار روانی است. من دلم برایش می‌سوزد. خیلی دلم می‌خواست او را از نزدیک می‌دیدم و با او حرف می‌زدم.» او ادامه داد: «صادق هدایت خوب داستان کوتاه می‌نویسد، اما توجه کنید که او طعنه‌ها به من‌گاه می‌کند. هدایت بلد است چطور بنویسد، اما بلد نیست از چه بنویسد. او به‌عنوان یک نویسنده جمله‌های شکنجی دارد، اما به‌عنوان یک انسان شخصیت بیماری دارد.» در بخش دیگری از این مراسم محمدرضا سرشار در سخنان کوتاهی اظهار کرد: «آقای رحیم‌پور ازغدی مطالب خوبی بیان کردند، اما مسائلی درباره صراحت هدایت مطرح شد که من باید درباره آنها توضیح بدهم. اول اینکه صادق هدایت پدر داستان کوتاه فارسی نبود و این یک غلط مصطلح است. نکته دیگر اینکه هدایت خیلی هم نویسنده خوبی نبود. او نویسنده بدی نیست، اما حتی در زمانه خودش هم بهترین نبوده‌است»

خبرخوان

گزارش اهدای نشان «لاک‌پشت پرنده»

برنده کره‌ای: خبر خوشی از ایران به من رسید

شرق: دومین دوره اهدای نشان لاک‌پشت پرنده به بهترین کتاب‌های کودک و نوجوان، عصر یکشنبه چهارم اسفند۹۲ با تقدیر ویژه از پرویز کلاتری و ثریا قزل‌ایاغ و اهدای چهار نشان نقره‌ای به نویسندگان و مترجمان در فروشگاه مرکزی شهر کتاب برگزار شد. در این برنامه که اجرای آن برعهده دختران دانش‌آموز بود، علاوه بر دوستاناران کتاب، بیش از ۵۰ نویسنده، مترجم و تصویرگر و تعدادی از ناشران و دست‌اندرکاران ادبیات کودک و نوجوان به شهرکتاب مرکزی آمده بودند تا هم از نتیجه جواز سالانه لاک‌پشت پرنده مطلع شوند و هم در آیین جشن امضای این فهرست شرکت کنند. معصومه انصاریان از داوران لاک‌پشت پرنده، بیانیه هیات داوران را در بخش «یاد» خواند تا توجه مخاطبان را به کتاب «حیاط‌پشتی مدرسه عدل آفاق» جلب کند. کتابی که در سال ۵۴ توسط کانون پرورش فکری منتشر شده، حال و هوای زمان خود را روایت کرده و مورد توجه مخاطبان نوجوان واقع شده بود.

در ادامه این برنامه، مهدی جوانی، مدیرمسئول پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان، ضمن رونمایی اولین کتاب سال لاک‌پشت پرنده که دربرگیرنده چهار فهرست (انتخاب‌های یکسال) است، گفت: تمام کتاب‌هایی که داوران در طول یکسال خوانده‌اند، در این اثر به صورت چکیده و با توضیح و تشریح آمده است. لحن نوشته‌های کتاب، تجویزی نیست و شرحی کوتاه و همه‌فهم از ۹۲ کتاب برگزیده را راپایفته به فهرست‌های لاک‌پشت پرنده آورده که می‌تواند راهنمایی مفید برای پدران و مادران، مدیران فرهنگی، معلمان و همه دست‌اندرکاران انتخاب کتاب باشد. بخش بعدی مراسم به تقدیر از پیشکسوتان ادبیات کودک و نوجوان اختصاص داشت. این بخش را علیرا جوزدانی از دیگر داوران لاک‌پشت پرنده اجرا کرد و از پرویز کلاتری (تصویرگر) و ثریا قزل‌ایاغ (پژوهشگر) با اهدای نشان ویژه تقدیر کرد. کلاتری پس از دریافت جواز در سخنانی کوتاه گفت: گفتنی‌ها زیاد است. من از نسلی هستم که با کسانی کار کردم که همگی رفته‌اند؛ مثل زنده‌یاد ثمن باغچه‌بان که کتاب‌های زیادی را برایش نقاشی کردم و زنده‌یاد یمنی‌شریف. من از نسل گذشته هستم با خاطرات قدیمی و امروز خوشحالم که در کنار شما هستم. پس از صحبت‌های کوتاه کلاتری نوبت به گروه موسیقی آذمک رسید تا قطعه‌ای را در حوزه موسیقی کودک و با موضوع لاک‌پشت پرنده اجرا کند. سپس محمود برآبادی بیانیه هیات‌داوران را در بخش جایزه لاک‌پشت پرنده خواند. در این بیانیه آمده بود: ما ممکن است در راهیافتن یا نیافتن کتابی به فهرست، رتبه‌بندی و اهدای نشان به آن اشتباه کنیم، اما مطمئیم که با این همه لاک‌پشت پرنده حرکتی ترویجی برای تشویق خانواده‌ها به خریدن و خواندن کتاب برای بچه‌هایشان است. تأثیر لاک‌پشت پرنده بیش از اینکه در انتخاب یک یا چند کتاب باشد، در انتخاب کتاب‌خواندن برای کودکان به‌عنوان «ارزش» در دوران جدید است. بنابراین فهرست لاک‌پشت پرنده حرکتی نه‌تنها به سود کتاب‌های فهرست که به سود تمام کتاب‌هایی است که در قفسه کتابفروشی‌ها و کتابخانه‌ها چشم‌برراه خانواده‌ها، کودکان و نوجوانان هستند. در بخش دیگری از بیانیه، هیات‌داوران و مجموعه دست‌اندرکاران فهرست لاک‌پشت پرنده، همه خانواده‌های ایرانی را به خریدن و خواندن کتاب برای کودکان و نوجوانان دعوت کرد و از آنان خواست تا بعد سال آینده را با اهدای کتاب به عنوان عیدی به کودکان و نوجوانانشان جشن بگیرند.

با خواندن نام برندگان مشخص شد که دوره دوم جایزه لاک‌پشت پرنده، برنده نشان طلایی ندارد. در این دوره به چهار نفر جایزه نقره‌ای لاک‌پشت پرنده اهدا شد: فریدون عموزاده خلیلی برای تالیف کتاب «کتاب کوچک برای داستان‌نویسی» (انتشارت کانون پرورش فکری کودکان و نوجوان)، سیدنویذ سیدعلی‌اکبر برای نوشتن کتاب «بابای من با سس خوشمزه است»، الهه هاشمی برای اثر ترجمه کتاب‌های «اورت» (نوشته ماری دایوشن - نشر آفرینگان) و «هی تفک برای این لی به نیابت از نویسنده دریافت کرد. هی تفک، نویسنده و تصویرگر کرای در پیامی ویدیویی که به این جایزه ارسال کرده بود، گفت: سلام. خوشبختم. من هی تفک هستم؛ نویسنده و تصویرگر کتاب‌های تصویری من از ششین این خبر که کتاب ناپ این اثری جایزه لاک‌پشت پرنده را برده بسیار خوشحال و متفخرم. وی افزود: کاش می‌توانستم آنجا باشم و شادی‌ام را با شما شریک شوم اما چون آخرین کتابم را تا بهار تحویل دهم این آرزو برآورده نشد. امیدوارم که عنرضواهی‌ام را به خاطر اینکه نتوانستم در جمع شما باشم بپذیرید. این نویسنده کرای ادامه داد: داشتم فکر می‌کردم که فرآیند آفریدن کتاب تصویری، بسیار فردی (شخصی) است، برای اینکه نویسنده و تصویرگر بیشتر وقتش را صرف فکر و کارکردن در خلوت خود می‌کند و وقتی نتیجه این فرآیند در قالب کتاب منتشر می‌شود، مخاطبان هم تا در خلوت خود می‌خوانند. به بزرگ‌ترها می‌توانند آن را در محیطی خلوت و ساک برای بچه‌ها بخوانند. برای همین کتاب تصویری برای من امری بسیار شخصی است.

او در ادامه گفت: و اما ایران- مردم ایران کتاب من را خوانده‌اند و آن را دوست داشته‌اند. حتی به آن جایزه‌ای (افتخار آمیز) اهدا کرده‌اند. باورکردنی نیست! بیشتر از همه، چیزی واقعاً شگفت‌انگیز در مورد این کتاب تصویری وجود دارد. ما- مخاطبان، می‌توانیم از این طریق افکار و احساساتمان را به اشتراک بگذاریم. هی تفک افزود: نمی‌توانم بگویم وقتی که در حال کار هستم مذهبی احساس هیجان و انگیزش دارم چون فرآیندی است انفرادی و سخت، هم از نظر ذهنی و هم جسمی. خبر خوبی که از ایران رسید اثرزی غلطی به من داد و به من یادآوری کرد که شل چشل گفتگوتگیزی دارم. از شما بسیار ممنونم. امیدوارم

که شما را دوباره با یک کتاب تصویری برای بچه‌ها ببینم. علی‌اصغر سیدآبادی هم به نمایندگی از داوران فهرست لاک‌پشت پرنده، بیانیه‌ای در درباره شرایط ادبیات کودک و نوجوان این فرات کرد که در آن نسبت به کاهش کیفیت کتاب‌های تالیفی هشدار داده شده بود. در این بیانیه آمده بود: گران‌شدن هزینه تولید کتاب کودک و نوجوان در چند سال اخیر هم‌زمان که باعث کاهش شمارگان کتاب‌های کودک و نوجوان شده، بیش از هر بخشی، به جبران تولید کتاب‌های باکیفیت تالیفی آسیب زده است. با توجه به اینکه ایران عضو کنسئوسن حقوق معنوی نیست و بسیاری از ناشران برای انتشار کتاب‌های ترجمه کرده که من حق ناشر اینان نیست. باید درازدند. تولید کتاب تالیفی و به خصوص کتاب‌های تالیفی برای مخاطبان کودک که مستلزم تصویرگری، برخورداری از مواد اولیه باکیفیت، چاپ رنگی و صفای ویژه است، نسبت به آثار ترجمه پرهزینه‌تر و در نتیجه گران‌تر تمام می‌شود. در ادامه این بیانیه آمده بود: طبیعی است گلچینی از کتاب‌های همه دنیا نسبت به کتاب‌های منتشرشده در یک کشور احتمال بالا‌بودن کیفیت و شانس برگزیده‌شدن آنها را افزایش دهد؛ با این حال باید به کیفیت کتاب‌های ایرانی توجه از ترجمه از زبان انگلیسی و به خصوص کتاب‌های منتشرشده در آمریکاست در فهرست نامزدهای لاک‌پشت پرنده، ترجمه‌هایی از کشورهای عربی، شرق آسیا و اروپای غیرانگلیسی‌زبان در کنار ترجمه کتاب‌های انگلیسی‌زبان و دو کتاب ایرانی دیده می‌شود که فهرست تقریباً متنوعی را شکل داده‌اند. بااین حال انکار نمی‌کنیم که برخلاف فهرست‌های فصلی که همه کتاب‌هایی را که حلقه‌های لازم را دارند، به این راه می‌یابند، در اهدای نشان‌های طلایی و نقره‌ای سخت گیم هستیم. طبق قوانینم‌نامه اجرایی لاک‌پشت پرنده، کتاب‌هایی موفق به دریافت نشان طلایی می‌شوند که بیش از دومم همه داوران و کتاب‌هایی موفق به دریافت نشان نقره‌ای می‌شوند که دست‌کم دومم داوران به آن رای داده باشند.

این برنامه، با بریدن کیک لاک‌پشت پرنده توسط نویسنده‌ها، هنرمندان و تعدادی از کودکان ادامه پیدا کرد و سپس جشن امضای کتاب‌های فهرست لاک‌پشت پرنده برگزار شد.